

Časopis pro pěstování matematiky a fysiky

Věstník literární

Časopis pro pěstování matematiky a fysiky, Vol. 22 (1893), No. 2, 127--128

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/122049>

Terms of use:

© Union of Czech Mathematicians and Physicists, 1893

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://project.dml.cz>

od Algolu třetí hvězda, nelze přímo určití; zdánlivá vzdálenost může několik vteřin obnášeti, je-li hmota této třetí hvězdy menší hmoty Algolovy. Nejspíše se podaří také methodou spektrografickou z pošnutí čar ve vidmu Algolově dokázati proměnlivost vlastního pohybu Algolu ve směru zornice.

(*Astronomical Journal*, 1892, Nr. 255).

Věstník literární.

A. Hlídka programů.

Program c. k. reálného a vyššího gymnasia v Chrudimi za šk. rok 1891. *O vztazích mezi elektrínou a světlem.* Podává *Bedřich Procházka.*

S potěšením přečetli jsme práci páně autorovu; vyhovujeť v každé příčině našim přáním, která nás ovládala při čtení tak mnohého programu. Programové práce mají v literatuře české vyplňovati mezery literatury odborné měrou takovou, aby čtenář mohl stopovati novější práce literatur jiných. Co pomůže nám, seznáme-li té neb oné modifikace některých elementárních důkazův? Čím záslušnější jest pojednání uvedené! Kdyby se vždy tím způsobem psaly práce programové, jaký poklad by již měla česká literatura vědecká! A dnes co leží polí ladem! Než to pia desideria! — Vraťme se ku práci přítomné. Pan autor obral si předmět, jehož spracování není tak snadné, ale provedl úkol svůj *spůsobem čestným*. Tu a tam přáli bychom si jasnější dikce, zde větší stručnosti, onde více výkladu. Ale snad jest tato výtka subjektivní. Mile nás dojmá, že pan autor hlavně přihlíží ku pracím *českých fysikův*. Milerádi zaměníme tentokráte péro kritické pérem referujícím.

Pojednání jest rozvrženo na čtyři díly. V *prvém* autor odvozuje hlavní vlastnosti dielektrického media dle Maxwella a dospívá ku konci k obecným rovnicím pohybu elektriny v ústředí, v klidu se nalézajícím. Díl *druhý* věnován jest důkazu identity šíření se elektromagnetického vzrušení v mediu isotropickém se šířením vln optických. V *třetím* díle pan autor přistupuje ku pracím novějším, speciálně k lomu a dvojlomu elektromagnetického vzrušení na rozhraní ústředí isotropického a anisotropického a k theorii disperse. Maxwellovi, jak známo, nepodařilo se vysvětliti dispersi barev, teprve *Kolářek* vyplnil tuto mezeru na základě nové hypotese o ústředí optickém. Díl *čtvrtý* konečně jedná o pokusech Hertzových. *V. Láška.*

B. Recenze knih.

Deskriptivní geometrie pro vyšší školy reálné. Se-psal *Vincenc Jarolímek*, c. k. ředitel státní vyšší realky v Hradci Králové. *Vydání třetí*, úlohami doplněné. V Praze 1893. Nákladem Jednoty českých matematiků.

S potěšením oznamujeme nové toto vydání knihy, která jakožto učební kniha svého předmětu jest již po 18 roků v obecném užívání na školách našich reálných. Každé nové vydání změnilo původní její objem i obsah, a tak i vydání toto od předcházejícího dosti značně se liší. Přiznáváme rádi, že změny, které se staly, jsou na rozhodný prospěch knihy; povíme o nich jen krátce. Vypuštěny jsou některé úlohy, pak podrobnosti a poznámky o některých případech zvláštních. Podstatně přepracována a methodicky spořádána část o křivých plochách; vynechán úvod obsahující obecné vlastnosti a roztřídění ploch, a pojednáno nejprve o plochách kuželových i válcových, pak o ploše kulové, posléze o plochách rotačních. S částečnou redukcí učiva souvisí též vypuštění 16ti obrazců; za to na vhodných místech nově zařaděno 5 obrazců.

Čím však vydání toto od předešlých hlavně se rozeznává, jest, že mimo učivo obsahuje též dostatek cvičiva, podávajíc za každým odstavcem několik přiměřených úloh; úlohy tyto, s daty zcela určitými, hodí se zvláště za cvičení domácí; jest jich celkem pro V. třídu 220, pro VI. třídu 138, pro VII. třídu 91 — patrně ubývá jich počtu v poměru jich složitosti.

O pěkné úpravě knihy nebudeme šíriti slov; končíce vyslovujeme přesvědčení, že kniha i na dále — a to měrou ještě zvýšenou — účelu svému se zdarem bude sloužiti.

Prof. A. Šternad.

Úlohy z analytické geometrie rovinné. Ku potřebě středních škol podává *Alois Zdrahal*. V Chrudimi. Tiskem a nákladem knihtiskárny Stan. Pospíšilova zetě. 1893.

Příruční tato knížka v první své části (str. 1—71) jest nezměněným takřka otiskem sbírky úloh uveřejněných v lonském programu gymnasia Chrudimského, o které v 1. čísle našeho Časopisu již zprávu jsme podali. Změna stala se pouze ta, že vynechán odstavec s úlohami o měřických místech, a tyto zařaděny na vhodná místa odstavců ostatních; nově přidány jsou 22 úlohy. K tomu nově připojena část druhá (str. 72—96) obsahující výsledky úloh, kterých jest celkem 745. Odkazující k tomu, co jsme již dříve o sbírce úloh těchto pověděli, doporučujeme ji středním školám našim, pro něž jest zpracována. Cena výtisku pěkně upraveného jest 30 kr.

Prof. A. Šternad.

